

<https://sppl.ui.ac.ir/?lang=en>

Spatial Planning

E-ISSN: 2476-3357

Document Type: Research Paper

Vol. 12, Issue 4, No.47, Winter 2023, pp. 1- 4

Received: 10/02/2023

Accepted: 03/04/2023

Evaluation of Youth Empowerment in Informal Settlements (Case Study: Ali Ibn Abitaleb Neighbourhood, Arak City)

Mohsen Shaterian^{1*}, Ali Mirzaei²

1- Professor, Department of Geography and Tourism, Faculty of natural Resources and Earth Sciences, Kashan University, Kashan, Iran

shaterian@kashanu.ac.ir

2- MA Student, Department of Geography and Tourism, Faculty of natural Resources and Earth Sciences, Kashan University, Kashan, Iran

falih110m@gmail.com

Abstract

As a social capital, youths are the driving force of a country, and if they are properly planned and trained, they can act as an active force in raising the high goals of the society. But in some areas, including marginal areas, due to geographical conditions, lack of service, poverty, the prevalence of delinquency and addiction, etc., young people are exposed to all kinds of social harm. In the present study, by studying the background of the research and sources, we have extracted the dimensions of youth empowerment in Ali Ibn Abitaleb Neighbourhood (Arak City) by preparing a questionnaire. This research is descriptive-analytical and practical in terms of purpose. The sample size was determined according to the statistical population of this neighborhood using Cochran's formula. According to the census 2015, the population of the area was 37,249 people. First, questionnaires were distributed (online and manually) among young people, after completing the questionnaire, 200 people were selected according to the variance obtained from the initial sample. The data were analyzed using SPSS and AMOS software. The results indicate that the environmental factor has the highest factor load with a weight of 0.94. Also, the factor of personal context with a factor load of 0.84 is in the next order, which indicates the existence of a high context for empowerment programs among young people.

Keywords: Empowerment, Youth, Ali Ibn Abitaleb Neighbourhood, Arak City.

*Corresponding Author

Shaterian, M., & Mirzaei, A. (2023). Investigation and evaluation of youth empowerment in informal settlements (case study: Koi Ali Ibn Abitaleb, Arak city). *Spatial Planning*, 12 (4), 1 -4.

©The author(s) Publisher: University of Isfahan

<https://doi.org/10.22108/sppl.2023.136704.1698>

20.1001.1.22287485.1401.12.4.2.8

Introduction

Young people are willing to strive for change that affects well-being, health, and citizenship status, which should be at the forefront of global change and innovation. They are the main foundation of a country, the main sub-structure of any social structure, and the backbone of any successful nation. In addition, they are the driving force of the country's development and active citizens who participate in building stronger and more just societies. For this reason, they should be seen beyond themselves, because in this period of transition between adolescence and youth, young people are recognized as an active and fully responsible member of the society. This stage is also a period when identity crises affect the individual. The psychological structure is dominant and their identities are never complete but constantly changing. Therefore, youth empowerment as one of the main elements of youth participation is the key to sustainable development and a phenomenon by which young people realize the choices they have or can make. To this end, the purpose of the present study is to evaluate youth empowerment in Ali Ibn Abitaleb Neighbourhood (Arak City).

Materials and Methods

The present study is descriptive-analytical and applied in terms of purpose. In this research, the data were collected through an online questionnaire via publishing it on social networks, and sending links randomly and as SMS to people, as well as filling out the questionnaire manually. The population of the studied area is 37,249. Using Cochran's formula, questionnaires were distributed among 200 young people. Cronbach's alpha test was used to measure the reliability of the research tool, which was calculated as 0.912 for the variables of the questionnaire. In order to explain and model the effects, structural equation modeling (SEM) was used in AMOS software by drawing a second-order factor analysis model. Also, to test the research hypotheses, one sample t-test was used in SPSS software.

Research Findings

The results of this study indicate that the environmental factor with a weight of 0.94 has the highest factor load. Also, the coefficient of personal context with a factor load of 0.84 is in the next order, which indicates the existence of a high platform for empowerment programs among young people. In the next order is the identity coefficient, which ranks third with a factor load of 0.76. In the next order is the education coefficient, which ranks fourth with a factor load of 0.70. And finally, the training coefficient has the lowest factor load with 0.42. Each of the items are discussed in the next section.

Discussion of Results and Conclusion

Considering the results of the study, in the first hypothesis, which is related to the personal context of the people, the results show that the youth of this neighborhood in the variables of success in favorable conditions, success with the group and helping others, interest in group work, change of destiny by the individual, willingness to learn skills, belief in progress through education, interest in sports, the effect of sports on learning and interest in filling free time with sports have favorable conditions. Programs are needed only in the variable of accepting the society's rules because it is at an average level. And these conditions show that the youth of this neighborhood are very prone to progress and become empowered in case of favorable conditions. In the factor analysis model, the personal context with a factor load of 0.84 has the most impact after the environmental factor in empowering young people. This shows that the young people of this area have a high ground for empowerment if other factors are provided.

In the second hypothesis, the environmental factor was tested. It was found that the variables of the importance of moral principles for parents, satisfaction with life with parents, security in the neighborhood, the help of adults, and belonging to the city as a citizen are at a good level, but the variable of satisfaction with the government service is lower than the average, which shows the lack of

attention to this neighborhood. In the factor analysis model, the environmental factor with a factor load of 0.94 had the greatest effect and was ranked first in terms of importance. Therefore, this factor is very important in empowering young people.

In the third hypothesis that the education factor was put to the test, the variables of the importance of progress for parents, the usefulness of school education, the effect of school education on self-confidence, satisfaction with school, the usefulness of school education, and the change of insight in school were at a favorable level, which shows good education status in this place. This factor was ranked fourth in the factor analysis model with a factor load of .70.

In the fourth hypothesis, the factor of sports was tested, and the variable of neighborhood sports facilities, public spaces and parks for sports, and access to sports facilities in other neighborhoods were reported to be weak.

Finally, in the fifth hypothesis, in the identity factor, the variables of liking the neighborhood, group success, pride in being Iranian, pride in playing the national anthem, defending the country, honesty of Iranians, desire to learn about the country's history, respect for the country's flag, imams' role models, the performance of duties and activities of Basij and the mosque were desirable and good places. The variable attendance at the mosque and Basij base was at the average level, which shows that this variable is not well received. In terms of importance, this factor was ranked third in the factor analysis model with a factor load of 0.76. This factor shows that the conditions of this factor in the neighborhood are favorable.

References

Persian References

- Arabi, M., & Fayazi, M. (2006). Typology of perspectives and patterns of empowerment. *Journal of Industrial Management Studies*, 4(13), 67-88.
- Dadandish, P., & Rahnavard, H. (2018). The effect of quality education on youth employment and personal identity. *Quarterly Journal of Strategic Studies Center of the Ministry of Sports and Youth*, 18(44), 217-236.
- Dehghan Qahfarkhi, A., & Rashidalmir, A. (2018). Social exclusion, youth delinquency and sports participation. *Journal of Physiology and Management Researches in Sports*, 9(4), 9-16.
- Fuladiyan, M., Rezaei Bahrabad, H., & Sohanian Haghigi, M. (2019). Investigating the evolution of Iranian youth identity (1353-1394). *Journal of Culture-Communication Studies*, 21(49), 147-179.
- Harandi, F., & Fallah Mohsen Khani, Z. (2007). Youth employment and its challenges. *Journal of Social Welfare*, 6(25), 133-146.
- Heydari, R., & Shatrian, M. (2016). *An introduction to the empowerment of local urban communities*. First Edition. Tehran: Sokhnoran Publication.
- Khosravani, A., Mohseni, R., & Sabouri Khosrowshahi, H. (2017). Investigating the impact of the culture of poverty on the occurrence of social deviations in the lower neighborhoods of Arak city (case example: Bagh Khalj neighborhood of Arak). *Social Research*, 10(40), 44-63.
- Khosravani, A., Mohseni, R., & Sabouri Khosrowshahi, H. (2018). The relationship between urban poverty and the culture of poverty in the lower neighborhoods of Arak City. *Social Welfare*, 72(19), 283-321.
- Malek Hosseini, A., & Jodaki, H. (2009). Investigation and organization of marginalized neighborhoods in Iran (case example: Arak, Bagh Khalaj neighborhood). *Geography*, 3(11), 147-174.
- Mohammadi, M. (2002). Employee empowerment programs. *Management Studies (Improvement and Transformation)*, 9(35-36), 159-185.
- Rahnavard, F., & Hosseini, N. (2008). Factors affecting the empowerment of women. *Journal of Women in Development and Politics (Women's Research)*, 6(1), 105-118.
- Sam Aram, A., Sharifian, A., & Yazdanpour, F. (2018). Designing and testing the model of social empowerment: women drug users (Arak football neighborhood). *Social Order*, 11(1), 77-96.

- Sharifi, A., & Kakavandi, A. (2010). The relationship between family social capital and youth identity. *Research on Youth, Culture and Society*, (4), 25-50.
- Touhidi, S., & Al-Hosseini, H. (2015). Investigating the employability of Iranian youth. *Strategic Studies of Sport and Youth*, 29(14), 31-48
- Yasuri, M. (2011). The role of non-governmental organizations (NGOs) in empowering rural women and youth (example: Urdughash village). *Human Settlement Planning Studies (Geographic Perspective)*, 6(17), 44-60.

English References

- Chinman, M. J., & Linney, J. A. (1998). Toward a model of adolescent empowerment: Theoretical and empirical evidence. *Journal of Primary Prevention*, 18, 393-413.
- Diraditsile, K. (2020). Accelerating youth empowerment for a sustainable development in Botswana: Assessment of potential, prospects and development. In: *Politics and sustainable development in Africa*. Centre for Democracy, Research and Development.
- Gill, S. A., Aftab, R., Rehman, S. U., & Javaid, S. (2019). Youth empowerment and sustainable development. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 35 (3). 202–219. <https://doi.org/10.1108/jeas-0024-2018-02>.
- Gutierrez, L., GlenMaye, L., & DeLois, K. (1995). The organizational context of empowerment practice: Implications for social work administration. *Social Work*, 40(2), 249-258.
- Ile, I., Boadu, E. S., Ile, I., & Boadu, E. S. (2018). The paradox of youth empowerment : Exploring yttt itt rrvttt i rrggrmm i Gaaa T rrr yttt mnwwwrmttt : rrrrr rgg yttt intervention programme in Ghana. *Cogent Social Sciences*, 4(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/23311886.2018.1528709>
- Kohfeldt, D., Chhun, L., Grace, S., & Langhout, R. D. (2011). Youth Empowerment in Context: Exploring Tensions in School-Based yPAR. *American Journal of Community Psychology*, 47(1), 28–45. <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9376-z>.
- Lardier, D. T., Opara, I., Garcia-Reid, P., & Reid, R. J. (2020). The Cognitive Empowerment Scale: Multigroup Confirmatory Factor Analysis Among Youth of Color. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 37(2), 179–193. <https://doi.org/10.1007/s10560-019-00647-2>.
- Ma, E., Zhang, Y., Xu, F. Z., Wang, D., & Kim, M. (Sunny). (2021). Feeling empowered and doing good? A psychological mechanism of empowerment, self-esteem, perceived trust, and OCBs. *Tourism Management*, 87(April), 104356. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104356>.
- Mohajer, N., & Earnest, J. (2009). Youth empowerment for the most vulnerable: A model based on the pedagogy of Freire and experiences in the field. *Health Education*, 1.
- Paz, A., Lu, Y., & Randolph, W. A. (n.d.). *Why Is It So Hard to Achieve?* (n.p).
- Saqlain, N. (2019). *Child and youth empowerment through sports*. (n.p).
- Úcar Martínez, X., Jiménez-Morales, M., Soler Masó, P., & Trilla Bernet, J. (2017). Exploring the conceptualization and research of empowerment in the field of youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(4), 405–418. <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1209120>.

بررسی و ارزیابی توانمندسازی جوانان در سکونتگاه‌های غیررسمی

(مطالعه موردی: کوی علی ابن ابی طالب شهر اراک)

محسن شاطریان^{*}، استاد، گروه جغرافیا و گردشگری، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

shaterian@kashanu.ac.ir

علی میرزایی، دانشجوی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

falih110m@gmail.com

چکیده

مقدمه: جوانان به‌عنوان یک سرمایه اجتماعی نیروی بالنده و موتور محرکه یک کشور هستند که در صورت برنامه‌ریزی و آموزش صحیح به‌عنوان نیروی فعال در اعتلای اهداف عالی جامعه عمل می‌کنند؛ اما در برخی مناطق از جمله حاشیه‌نشین به‌خاطر شرایط جغرافیایی، نبود خدمات‌رسانی، فقر، رواج بزهکاری و اعتیاد و ... جوانان در معرض انواع آسیب‌های اجتماعی قرار می‌گیرند. هدف پژوهش: در این مقاله تلاش شده است، با مطالعه پیشینه پژوهش و منابع، ابعاد توانمندسازی جوانان استخراج شده و با تهیه پرسشنامه وضعیت جوانان از نظر این ابعاد بررسی شود. روش‌شناسی تحقیق: این پژوهش از نوع، توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف، کاربردی است. برای تعیین حجم نمونه با توجه به جامعه آماری این محله که طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۳۷۲۴۹ نفر بوده، از فرمول کوکران استفاده شده است. ابتدا ۳۰ پرسشنامه در میان جوانان توزیع شد. بعد از تکمیل پرسشنامه و طبق واریانس به‌دست‌آمده از نمونه اولیه و با توجه به شناخت از محل ۲۰۰ نفر محاسبه شد. داده‌ها با ابزار پرسشنامه جمع‌آوری شد که از طریق آنلاین و منتشر شدن در شبکه‌های اجتماعی یا ارسال لینک با حضور در محل و ارسال پیامکی و همچنین تکمیل دستی انجام و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و AMOS تحلیل شد. نتایج: حاکی از آن است که عامل محیط بیشترین بار عاملی را با وزن ۰/۹۴ به خود اختصاص داده است؛ همچنین عامل زمینه شخصی با بار عاملی ۰/۸۴ در مرتبه بعد قرار دارد که نشان‌دهنده وجود زمینه زیاد برای برنامه‌های توانمندسازی در بین جوانان است.

واژه‌های کلیدی: توانمندسازی، جوانان، کوی علی ابن ابی طالب، شهر اراک

*نویسنده مسئول

شاطریان، محسن، میرزایی، علی. (۱۴۰۲). بررسی و ارزیابی توانمندسازی جوانان در سکونتگاه‌های غیررسمی (مطالعه موردی: کوی علی ابن ابیطالب شهر اراک). برنامه

ریزی فضایی، ۱۲ (۴)، ۴۲-۲۳.

©The author(s)

Publisher: University of Isfahan

 <https://doi.org/10.22108/sppl.2023.136704.1698>

 20.1001.1.22287485.1401.12.4.2.8

مقدمه

نیروی انسانی بازوی اصلی توسعه اقتصادی و اجتماعی است (توحیدی و همکاران، ۱۳۹۴) که به صورت بالقوه قدرت زیادی دارد که در دانش، تجربه و انگیزه درونی آنها نهفته است (Paz et al., n.d.). داشتن جمعیت جوان از مؤلفه‌های مهم ابزار کسب قدرت و تأمین امنیت ملی (داداندیش و رهنورد، ۱۳۹۷) و به عنوان عوامل کلیدی توسعه است که اگر در حاشیه جامعه رها شوند، همه فقیر خواهند شد (Ile et al., 2018). امروزه بزرگ‌ترین گروه جوانان در تاریخ جهان وجود دارد که بالغ بر ۱/۸ میلیارد نفر زیر ۲۵ سال هستند که ۶۲ درصد آنان را آسیا تشکیل می‌دهد (Gill et al., 2019) و در صورت تقویت نقاط قوت به جای روش رفع کمبود و جلوگیری از رفتارهای منفی همراه با مداخله پیشگیرانه (Chinman & Linney, 1998) و کمک به آنها برای دستیابی به رفاه شخصی و احساس قربانی‌نشدن (Úcar Martínez et al., 2017) موجب کاهش بزهکاری، بیگانگی و رفتار منفی (Chinman & Linney, 1998) در آنها می‌شود. جوانان باید در خط مقدم تغییرات جهانی و نوآوری باشند (Ile et al., 2018). پایه اصلی یک کشور، سازه اصلی زیربنای هر ساختار اجتماعی (Gill et al., 2019)، ستون فقراتی که هر ملت موفق بر آن بنا شده است (Diraditsile, 2020) و همچنین نیروی بالنده و موتور محرکه توسعه کشور (داداندیش و رهنورد، ۱۳۹۷) و شهروندان فعالی هستند که در ساختن جوامع قوی‌تر و عادلانه‌تر مشارکت می‌کنند (Úcar Martínez et al., 2017)؛ به همین دلیل باید آنها را فراتر از خودشان نگریست (جودکی و ملک حسینی، ۱۳۸۸)؛ زیرا در این دوره گذار که بین نوجوانی و جوانی قرار دارد، جوان به عنوان یک عضو فعال و مسئول جامعه شناخته می‌شود (Gill et al., 2019) و همچنین دورانی است که در آن بحران هویت‌یابی بر سازمان روانی فرد چیره می‌شود و این هویت هیچ‌گاه کامل نمی‌شود، بلکه مدام در حال تغییر است (فولادیان و همکاران، ۱۳۹۹). توانمندسازی جوانان به عنوان یکی از عناصر اصلی مشارکت جوانان (Diraditsile, 2020) کلید توسعه پایدار و پدیده‌ای است که به وسیله آن جوانان متوجه انتخاب‌هایی می‌شوند که دارند یا ایجاد می‌کنند؛ بنابراین اگر کشورهای در حال توسعه مشتاق توسعه و رفاه هستند، باید روی جوانان خود سرمایه‌گذاری کنند و به آنها آموزش، حمایت و فرصت دهند تا بازده چشمگیری در زمینه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی داشته باشند (Gill et al., 2019). جوانان توانمند به عنوان یک سرمایه اجتماعی (شریفی و کاکاوندی، ۱۳۸۹) با آگاهی از توانایی‌ها و فرصت‌های شخصی و اعتقاد به آنها برای رسیدن به اهداف از آمادگی خوب برای حرکت در سیستم‌های قدرت برخوردار هستند و مانند جوانان مظلوم خود را قربانی ناملایمات نمی‌دانند (Kohfeldt et al., 2011). جوانان مظلوم که ویژگی‌هایی چون کشته‌بودن، جذب سبک زندگی ستمگر، کاهش ارزش خود، نبود اعتماد به نفس، وابستگی عاطفی به ستمگر و اعتقاد پراکنده و جادویی به آسیب‌ناپذیری و قدرت ستمگر را دارند (Mohajer & Earnest, 2009)، مایل به تلاش برای تغییر هستند که بر رفاه، سلامتی و وضعیت شهروندی آنها تأثیر می‌گذارد (Lardier et al., 2020) تا با دستیابی به رفاه شخصی و احساس قربانی‌نشدن، غلبه بر موقعیت‌های خاص از طریق کسب شایستگی (Úcar Martínez et al., 2017) تلاش داوطلبانه و آموختن مهارت‌های ارزشمند برای زندگی آینده (Chinman & Linney, 1998) و با این اصل که به جای غلبه بر معایب بر تقویت رفاه تمرکز

شود (Mohajer & Earnest, 2009)، باعث بالارفتن تاب‌آوری خود (Úcar Martínez et al., 2017) و پیداکردن اعتماد به نفس در زندگی آینده همراه با ایفای نقش قاطعانه شوند (Chinman & Linney, 1998) و از پتانسیل خود برای دسترسی برابر به ناملایمات اجتماعی استفاده کنند (Úcar Martínez et al., 2017). در دهه ۴۰ و ۵۰ اجرای اصلاحات ارضی و افزایش یک‌باره قیمت نفت موجب رشد شهرنشینی در ایران شد و شهر به کانون آمال و آرزوهای مهاجران تبدیل شد (جودکی و ملک حسینی، ۱۳۸۸) و به دنبال آن تاکنون این مهاجرت‌های بی‌رویه همراه با نوسان‌های اقتصادی، رشد شتابان شهرنشینی و بی‌توجهی به نیاز مسکن و سرپناه اقشار کم‌درآمد و همچنین مورد بی‌مهری قرارگرفتن از سوی سایر شهروندان، مدیران و متأسفانه برخی کارشناسان و برنامه‌ریزان آنها را در منجلابی غیرقابل رهایی گرفتار کرد (جودکی و ملک حسینی، ۱۳۸۸). ویژگی‌هایی مانند فرصت‌های اندک مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، پیوند ضعیف با مؤسسات متعارف، خدمات عمومی ضعیف (Chinman & Linney, 1998)، کم‌بودن فرصت‌های شغلی (هرندی و فلاح محسن خانی، ۱۳۸۶) و سیستمی که حق و توانایی آنها را برای مشارکت زیر سؤال برده است (Kohfeldt et al., 2011)، موجب شد، زمینه بزهکاری که ناشی از طرد اجتماعی، انواع محرومیت و متعلق‌نداستن خود به ساختار کلی جامعه (قهفرخی، رشید لمیر، ۱۳۹۶) است، در این مردمان به‌خصوص قشر جوان به وجود بیاید. هرچند توانمندسازی یک هدف نیست، موفقیت را تضمین نمی‌کند (رهنورد و حسینی، ۱۳۸۷) و در مقایسه با توانمندسازی جوانان نشان‌دهنده نیاز به مطالعه عمیق‌تری درباره چگونگی توانمندی جوانان است (Úcar Martínez et al., 2017)؛ اما با افزایش اختیار و اقتدار خود کارآمدی را افزایش می‌دهد (اعرابی و فیاضی، ۱۳۸۸) و با تقویت عزت‌نفس و توسعه مثبت جوانان (Úcar Martínez et al., 2017) بر زندگی آسیب‌پذیرترین جوانان هم تأثیر می‌گذارد تا جایی که آن را بهترین سیاست ضد فقر، ضد جرم و حمایت از خانواده می‌دانند (توحیدی و همکاران، ۱۳۹۴). بعضی از فضاها شهری مستعد و تسهیل‌کننده بزهکاری و برخی دیگر مانع یا بازدارنده آن هستند (محمدی، ۱۳۹۶). در مناطق حاشیه‌نشین نیز فقر انتقال‌یافته از جامعه روستایی و فقر تولیدشده شهری آنجا را به نماد فضایی و کالبدی فقر در میان فضاها شهری تبدیل کرده است (خسروانی و همکاران، ۱۳۹۷) که البته این حاشیه‌نشینی و شرایط اجتماعی سیاسی با هویت و عضویت در یک گروه اجتماعی مظلوم بیشتر افراد را نیازمند به آگاهی انتقادی از جامعه می‌کند (Lardier et al., 2020).

ایران از جمله کشورهای در حال توسعه است که در دهه‌های گذشته با افزایش نرخ شهرنشینی و گسترش فقر شهری، نواحی فقیر شهری در آن افزایش یافته است. به طوری که در حال حاضر برنامه‌ریزی برای اسکان کم‌درآمدها و سامان‌دهی محلات فرودست شهری به‌ویژه در کلان‌شهرها و مناطق پیرامون آنها از مسائل مهم توسعه شهری در کشور است (خسروانی و همکاران، ۱۳۹۸).

کوی علی ابن ابی طالب (ع) اراک هم یکی از سکونت‌گاه‌های غیررسمی اراک است که دچار معضلات و مشکلات بسیاری از جمله ساخت‌وساز غیرمجاز، مشکلات زیربنایی برای دسترسی به شبکه خدمات شهری، مشکلات زیست‌محیطی، اشتغال نامناسب، بیکاری، تنوع فرهنگی، نبود توانایی شهرداری برای ارائه خدمات مناسب در این مناطق، آلودگی محیط‌زیست، اثرات نامطلوب فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی این مناطق بر کل سیستم

شهری است (سام آرام و همکاران، ۱۳۹۸). هدف این پژوهش، بررسی و ارزیابی توانمندسازی جوانان در کوی علی ابن ابی طالب شهر اراک است. برای رسیدن به هدف فوق فرضیه‌های ذیل بررسی می‌شوند:

قابلیت و توانایی جوانان محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح مطلوب و خوب است.

شرایط محیطی محله کوی علی ابن ابی طالب اراک برای توانمندسازی جوانان مناسب است.

از نظر آموزش محله کوی علی ابن ابی طالب در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

از نظر ورزشی محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح مطلوبی قرار دارد.

از نظر هویتی جوانان محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح بالایی هستند.

مبانی نظری پژوهش

اصطلاح توانمندسازی (EMPOWERMENT) که در زبان فارسی مترادف قدرتمندسازی، کارآمدسازی، تواناسازی و توان‌افزایی است (یاسوری، ۱۳۹۰)، به معنای دادن قدرت یا اختیار به شخصی برای انجام عملی است و بر توانمندسازی فردی دلالت دارد (شاطریان و حیدری، ۱۳۹۶)؛ همچنین در محیط‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مختلف معانی و مفاهیم متفاوتی دارد (اعرابی و فیاضی، ۱۳۸۸)، در همه جا رایج و به طرق مختلف استفاده شده است (Gutierrez et al., 1995)؛ اما معنای آن اغلب مبهم و توسعه‌نیافته به نظر می‌رسد (Gutierrez et al., 1995) (Gill et al., 2019)؛ از این رو، رؤسای جمهور و شاعران به‌طور یکسان از آن استفاده می‌کنند که در زندگی روزمره هم استفاده می‌شود (Kohfeldt et al., 2011)؛ بنابراین این استفاده گسترده از اصطلاح توانمندسازی تعریف آن را مبهم کرده است (Gill et al., 2019).

این اصطلاح در سال 1907 در طیف بسیار وسیعی از زمینه‌ها استفاده شده است؛ اما در سطح بین‌المللی به‌عنوان ابزاری برای مبارزه با فقر و توسعه‌نیافتگی به کار می‌رود. در هر صورت انواع مختلف توانمندسازی در زمینه‌های مختلف وجود دارند (Úcar Martínez et al., 2017) و در محیط‌های مختلف هم معانی متفاوتی دارند (اعرابی و فیاضی، ۱۳۸۸)؛ اما بیشترین تمرکز مطالعات توانمندسازی در حوزه روان‌شناسی است (Úcar Martínez et al., 2017) (Lardier et al., 2020) که سه مؤلفه قدرت مشترک بین جوانان و بزرگسالان، مراقبت عاطفی و تحریک فکری به توسعه آن کمک می‌کرده است (Úcar Martínez et al., 2017).

توانمندسازی پدیده‌ای توسعه‌ای و در طول زمان، افراد و محیط‌ها متفاوت است (Chinman & Linney, 1998) و بر اعطای قدرت یا کنترل فرد یا گروه خاصی از افراد در یک جامعه یا ملت برای اثرگذاری، مشارکت، مذاکره، ارزیابی و کنترل تأکید دارد (Ile et al., 2018). رویکرد توانمندسازی تمرکز بیشتری بر شناسایی دارایی‌ها و قابلیت‌های فردی یا گروهی دارد (Ile et al., 2018) و مفهومی جذاب و قدرتمند است که در سطح بین‌المللی به‌عنوان ابزاری برای مبارزه با فقر و توسعه‌نیافتگی (Úcar Martínez et al., 2017) و همچنین به معنای افزایش قدرت نیز استفاده شده است (ره‌نورد و حسینی، ۱۳۸۷). برخی آن را انتقال قدرت از سطوح بالاتر جامعه به پایین‌تر (اعرابی و فیاضی، ۱۳۸۸) و راهی برای کنترل افراد بر زندگی خود از طریق مشارکت فعال می‌دانند (Chinman & Linney, 1998) که با تغییر و دگرگونی در افراد، گروه‌ها و تغییر از وضعیت نبود قدرت به وضعیتی مرتبط است که در آن

زندگی فوق کنترل می‌شود (Úcar Martínez et al., 2017)؛ بنابراین افزایش مشارکت (Chinman, 1998 & Linney)، (Kohfeldt et al., 2011)، (Gutierrez et al., 1995) (Úcar Martínez et al., 2017) در تصمیم‌گیری برای حمایت از توانمندسازی لازم و ضروری به نظر می‌رسد که این باعث می‌شود، افراد احساس کنند، آزادی بیشتری در تصمیم‌گیری‌های خود دارند و خودشان در قبال تصمیم‌گیری‌ها پاسخگو هستند (al et Ma., 2021).

آموزش پائولو فریر از اصلی‌ترین مراجع برای بررسی توانمندسازی در برزیل است که توسعه آگاهی انتقادی یا وظیفه‌شناسی از مؤلفه‌های اساسی نوشته‌های وی است (Mohajer & Earnest, 2009) (Lardier et al., 2020). وی تربیتی را توصیف می‌کند که از نیروی تولیدشده از دانش برای ایجاد کنش اجتماعی یا فرهنگی استفاده می‌کند (Mohajer & Earnest, 2009). آگاهی انتقادی جزء مهمی از رشد جوانان است که شامل سه بعد است: ۱. ارجاع انتقادی که به‌عنوان توانایی درک انتقادی شرایط اجتماعی تعریف می‌شود؛ ۲. اثربخشی سیاسی اجتماعی که به‌عنوان احساسات مؤثر برای ایجاد تغییر تعریف می‌شود؛ ۳. اقدام انتقادی به‌عنوان مشارکت واقعی در حوزه‌های آموزشی، سیاسی و اجتماعی تعریف شده است (Lardier et al., 2020). توانمندی از سوی عوامل مختلف مانند خانواده، جامعه، دولت، فرهنگ و دین اجرا می‌شود و قدرت، مشارکت و آموزش سه مفهوم متداول با توانمندسازی است (Úcar Martínez et al., 2017). توانمندسازی جوانان به مطالعه عمیق‌تری احتیاج دارد، باید آن را از بزرگسالان متمایز کرد (Mar íneztet al., 2017 Úcar) و از دیرباز به‌عنوان یکی از عناصر اصلی مشارکت جوانان در فرایندهای تصمیم‌گیری ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی مطرح بوده است (Diraditsile, 2020). دبیرخانه کشورهای مشترک المنافع (2007) آن را به‌عنوان ایجاد و حمایت از شرایطی که تحت آن جوانان به نیابت از طرف خود و براساس شرایط خودشان عمل می‌کنند، نه به‌منظور راهنمایی دیگران تعریف می‌کند (Gill et al., 2019).

توانمندسازی جوانان مستلزم مشارکت غیرمستقیم جوانان در تصمیم‌گیری، تمرکز بر تسهیل آگاهی انتقادی از طریق کشف علل ریشه‌ای مشکلات اجتماعی و اقدامات اجتماعی عادلانه است که با تأمل انتقادی آگاه می‌شوند (Kohfeldt et al., 2011). توانمندسازی بر زندگی آسیب‌پذیرترین جوانان هم تأثیر می‌گذارد (Mohajer & Earnest, 2009) و به این معناست که به افراد کمک شود تا حس اعتماد به نفس خود را بهبود ببخشند (شفیع پور و همکاران، ۱۳۹۹) و با مهارت‌افزایی، دانش، آگاهی انتقادی (Kohfeldt et al., 2011)، غلبه بر موقعیت‌های خاص از طریق کسب شایستگی (Úcar Martínez et al., 2017) به‌همراه تسلط آنها بر مهارت خاص (Kohfeldt et al., 2011) فرصت‌های مناسب برای آنها ایجاد شود. (Chinman & Linney, 1998). اجرای برنامه‌های مبتنی بر توانمندسازی مانند ورزش که دارای مزایایی چون یادگیری مهارت‌های مختلف مانند کار گروهی، رهبری، حل مشکلات، برنامه‌ریزی و تعامل اجتماعی و همچنین به دست آوردن قدرت روحی و جسمی است (Saqlain, 2019)، به شیوه‌های اداری خاص و مستلزم استفاده از تکنیک‌های مدیریت مشارکتی و ایجاد فرهنگ سازمانی که مبتنی بر همکاری با دیگران است، نیاز داشته باشد (Gutierrez et al., 1995)؛ بنابراین دولت‌ها چارچوب مرجع سیاست‌ها هستند و اقدامات توانمندسازی را تحریک، اجرا، پشتیبانی و ترویج و با اجرای سیاست‌های اجتماعی و آموزشی مدل‌های توانمندسازی را اجرا می‌کنند (Úcar Martínez et al., 2017) تا جوانان درک انتقادی از دنیای اجتماعی خود

را تقویت و مسیری را برای مشارکت در تغییرات اجتماعی ایجاد کنند (Lardier et al., 2020).

پیشینه نظری پژوهش

تحقیقات زیادی در زمینه توانمندسازی انجام شده است؛ اما در زمینه توانمندسازی جوانان به‌خصوص در مناطق حاشیه‌نشین در ایران تحقیقی صورت نگرفته است؛ بنابراین در اینجا به ذکر چند مورد از تحقیقات داخلی و خارجی مرتبط اشاره می‌شود. چینمن و لین (۱۹۹۸) در تحقیقی با عنوان به‌سوی مدلی از توانمندسازی نوجوانان: شواهد نظری و تجربی، به این توجه کردند که در حالی که بیشتر ادبیات مربوط به توانمندسازی بر بزرگسالان متمرکز شده است، این پژوهش مدلی از توانمندسازی را برای نوجوانان ارائه می‌دهد که از رشد مناسب، نظریه پیوند و کنترل اجتماعی و بی‌نقشی ناشی می‌شود و ادبیاتی که از توانمندسازی نوجوانان حمایت می‌کند، مرور می‌شود؛ همچنین مداخلات و فعالیت‌های رایج با استفاده از «پتانسیل توانمندسازی» آنها به‌عنوان معیار ارزیابی می‌شود. ویژگی‌های مشترکی که با مدل توانمندسازی نوجوانان سازگار است، شناسایی و درباره جهت‌گیری‌های آینده برای تحقیق بحث می‌شود.

الایتیس (2005) در پژوهشی با عنوان کامپیوتر و اینترنت: ابزارهایی برای توانمندسازی جوانان در یک مطالعه موردی کیفی ادراکات ۱۹ (اغلب زن) جوان مدرسه درون شهری را درباره استفاده آنها از رایانه و اینترنت در یک پروژه توسعه جامعه مبتنی بر مدرسه بررسی کرد. سپس به این نتیجه رسید که به‌طور کلی جوانان رایانه و اینترنت را ابزارهای توانمند می‌دانند و باید تشویق شوند تا از چنین فناوری‌هایی برای حمایت از آنها در طرح‌های اجتماعی استفاده کنند. مهاجر و ارنست (2009) در تحقیقی با عنوان توانمندسازی جوانان برای آسیب‌پذیرترین قشر مدلی مبتنی بر آموزش فریره و تجربیات در این زمینه هدف خود را در این مقاله مرور برنامه‌های جهانی توانمندسازی نوجوانان دانست و مدلی را ارائه داد که برای نوجوانان آسیب‌پذیر استفاده می‌شود؛ همچنین مدلی از توانمندسازی را پیشنهاد کرد که در رفع نیازهای سلامت نوجوانان به حاشیه رانده‌شده مؤثر باشد که براساس تئوری و تجربیات میدانی است.

کوهفلد و همکاران (2010) در پژوهشی با عنوان توانمندسازی جوانان - بررسی تنش‌ها نشان دادند که توانمندسازی جوانان فرایندی وابسته به زمینه است که نیاز به توجه به عوامل متعددی دارد که بر توانمندسازی از طریق تغییر درجه دوم تأثیر می‌گذارد. ویلسون و همکاران (2015) در پژوهشی مؤلفه کنش اجتماعی پروژه راهبردهای توانمندسازی جوانان را که توسط مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها از طریق ابتکار تحقیقات پیشگیری مبتنی بر جامعه تأمین می‌شود، شرح می‌دهد که برای ارتقای مهارت‌های حل مسئله، کنش اجتماعی و مشارکت مدنی در میان جوانان محروم مدارس ابتدایی و راهنمایی طراحی شده است. این برنامه بعد از مدرسه بر شناسایی و ایجاد ظرفیت‌ها و نقاط قوت جوانان به‌عنوان ابزاری برای کاهش مصرف الکل، تنباکو و سایر مواد مخدر و رفتارهای مخاطره‌آمیز تمرکز دارد. در این پژوهش درباره مدل‌های مفهومی ریسک و مداخله و عوامل مؤثر در کار اقدام اجتماعی موفق بحث می‌شود؛ از جمله پویایی گروه، رهبری درون گروهی، مهارت‌های تسهیل‌کننده و زمینه‌های مدرسه-جامعه. توجه بر این است که چگونه ماهیت پروژه‌ها نقش کلیدی در تعیین احتمال تجربه موفقیت داشته است. مارتینز و همکاران (2016) بررسی مفهوم‌سازی و تحقیقات توانمندسازی را در زمینه جوانان انجام دادند و در این پژوهش تحلیلی سیستماتیک از چگونگی مفهوم‌سازی توانمندسازی در ۱۵ سال گذشته و به‌کارگیری آن برای

جوانان ارائه دادند؛ همچنین عنوان کردند که قدرت، مشارکت و آموزش مفهوم توانمندسازی جوانان باید تعریف شود تا هرگونه تفاوت ظریفی برجسته شود که آن را از کاربرد عمومی این اصطلاح متمایز می‌کند. ایل و ساکی بوادو (2018) به موضوع پارادوکس توانمندسازی جوانان، بررسی برنامه مداخله جوانان در غنا توجه و عنوان می‌کنند که برخی محدودیت‌ها از طرف مجریان توانمندسازی جوانان را در فرایند سیاست‌گذاری نشان می‌دهد؛ اما با وجود این محدودیت‌ها مشارکت جوانان در رفاه آنان و اثربخشی برنامه تأثیر مثبت و توانمندسازی آنها مشارکت را در توسعه اجتماعی، سیاسی و اجتماعی از طرف آنها به دنبال دارد. ثقلین (2019) در پژوهشی به توانمندسازی کودکان و جوانان از طریق ورزش توجه، توانمندسازی کودکان و جوانان را از طریق ورزش بررسی و به این مورد و یادگیری بیشتر تأکید می‌کند. دیوید تی و همکاران (2020) در مطالعه‌ای با عنوان مقیاس توانمندسازی شناختی: تحلیل عاملی تأییدی چند گروهی در میان جوانان رنگین‌پوست با استفاده از نرم‌افزار معادلات ساختاری amos در میان نمونه‌ای از جوانان شهری آفریقایی / آمریکایی سیاه‌پوست و اسپانیایی تبار لاتینکس در یک نمونه ۳۸۳ نفره به یافته‌هایی رسیدند که به حوزه مددکاری اجتماعی کمک و برای ترویج کار جوانان را تشویق می‌کنند که این جوانان را قادر می‌سازد تا درک انتقادی از دنیای اجتماعی خود را تقویت کنند تا مسیری را برای مشارکت در تغییرات اجتماعی ایجاد کنند. دیرادیتسیل (2020) در پژوهشی با عنوان تسریع توانمندسازی جوانان برای توسعه پایدار در بوتسوانا: ارزیابی پتانسیل، چشم‌انداز و توسعه که یکی از اولین مطالعاتی است که شواهدی از رابطه بین توانمندسازی جوانان و توسعه پایدار در بوتسوانا ارائه می‌دهد و مبنا و زمینه‌ای را برای انجام تحقیقات آینده با موضوع توانمندسازی جوانان فراهم می‌کند. یافته‌های وی نشان‌دهنده آن است که توانمندسازی جوانان به‌طور چشمگیری تحت تأثیر بسیاری از چالش‌های اساسی است که تلاش‌ها را برای دستیابی به اهداف توسعه تضعیف می‌کند؛ همچنین توصیه می‌کند که مشارکت جوانان باید در سیاست‌گذاری در همه سطوح تضمین شود تا به توانمندسازی جوانان در دستیابی به اهداف توسعه پایدار منجر شود.

بین پژوهشگران ایرانی نیز مهرابی و مهرابی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان مدل توانمندسازی جوانان برای تحقق حکمرانی اسلامی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب با هدف بهره‌گیری از بیانیه گام دوم انقلاب، «مدل توانمندسازی جوانان را برای تحقق حکمرانی اسلامی» طراحی و ارائه کردند. یافته‌های به‌دست‌آمده «مدلی» با رویکرد پارادایمی شامل ابعاد و مقوله‌هایی به این شرح است. عوامل توانمندساز در چهار مقوله «معنوی و اخلاقی»، «معرفت‌شناختی»، «روان‌شناختی» و «جامعه‌شناختی» در مجموع (۳۷) متغیر، عوامل زمینه‌ساز شامل (۱۵) متغیر، موانع و عوامل بازدارنده توانمندسازی شامل (۱۱) متغیر، پیامدها و نتایج توانمندسازی مشتمل بر (۱۶) متغیر و اهداف کلان توانمندسازی حاوی (۳) هدف اصلی است. ملک جعفریان و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان نقش عناصر آموزش و پرورش در توانمندسازی جوانان روستایی (مطالعه موردی: دانش‌آموزان روستایی مقطع دبیرستان بخش سربند شهرستان شازند) با رویکرد تبیینی - تحلیلی در پی تبیین جایگاه و نقش آموزش و پرورش در فرایند توانمندسازی جوانان روستایی بوده است. یافته‌های پژوهش حاضر، نقش کلی آموزش و پرورش را در ابعاد مختلف توانمندی تأیید می‌کند و نشان می‌دهد که دانش‌آموزان روستایی آموزش‌های فراگرفته از طریق محتوای کتاب‌ها و برنامه‌های آموزشی را

ضعیف تلقی می‌کنند. آنها معتقدند که این آموزش‌ها با نوع نیاز آنان برای شغل‌یابی هماهنگ نیست و فرد دانش‌آموخته برای پذیرش مسئولیت‌های مهم در جامعه آمادگی ندارد. از نظر آنان شکل‌گیری هرگونه زمینه‌توانمندی و ایجاد شخصیت، هویت و باورهایشان اغلب تحت‌تأثیر نهاد خانواده است.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نظر نوع، توصیفی - تحلیلی و از نظر هدف، کاربردی است. در این پژوهش اطلاعات از طریق پرسشنامه آنلاین و انتشار آن در شبکه‌های اجتماعی و حضور در محل و ارسال لینک به صورت تصادفی و پیامکی به افراد و همچنین پرکردن دستی در برگه پرسشنامه بوده است. با توجه به اینکه منطقه مورد مطالعه کوی علی ابن ابی طالب (ع) (محلۀ فوتبال) اراک است، برای تعیین حجم نمونه با توجه به جامعه آماری این محله که طبق سرشماری سال، ۱۳۹۵ بالغ بر ۳۷۲۴۹ نفر بوده، از فرمول کوکران استفاده شده است. ابتدا ۳۰ پرسشنامه در میان جوانان توزیع شد. بعد از تکمیل پرسشنامه و طبق واریانس به دست آمده از نمونه اولیه ۳۸۰ نفر محاسبه و با توجه به شناخت از محل ۲۰۰ پرسشنامه توسط افراد تکمیل شد. برای تبیین و مدل‌سازی اثرات از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) در نرم‌افزار AMOS با ترسیم مدل تحلیل عاملی مرتبه دو استفاده شد؛ همچنین برای آزمون فرضیات از آزمون t تک نمونه‌ای در نرم‌افزار spss استفاده شد. برای سنجش پایایی ابزار پژوهش از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده است که برای متغیرهای پرسشنامه در مجموع ۰/۹۱۲ محاسبه شد.

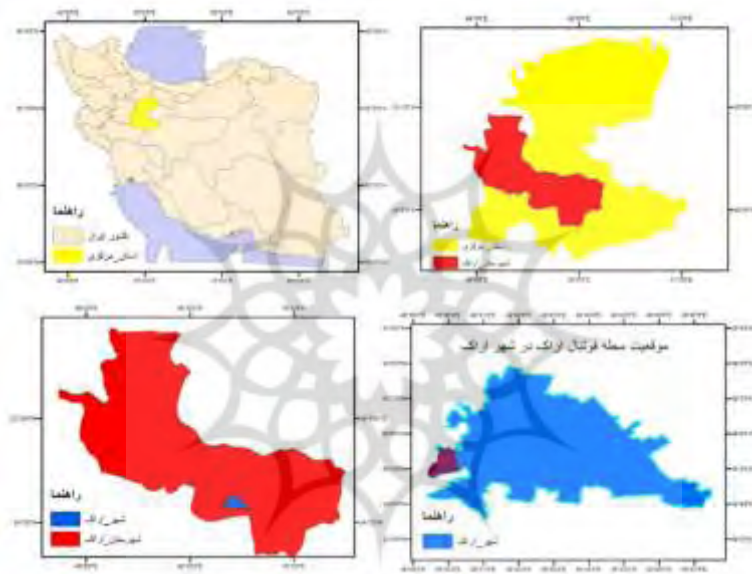
قلمرو جغرافیایی پژوهش

شهر اراک در تاریخ ایران جزء شهرهای جوان است و در مقایسه با شهرهای دیگر قدمت زیادی ندارد (عسگری و عبدلی، ۱۳۹۸)، (نعیمی، ۱۳۸۵). هسته اولیه شهر کنونی اراک در سال ۱۱۸۷ هجری شمسی به دستور فتحعلی شاه قاجار در مختصات جغرافیایی ۳۴ درجه و ۵ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۴۲ دقیقه طول شرقی و ارتفاع ۱۷۵۵ متر از سطح دریا با شیب عمومی به سمت شمال شرقی (دریاچه میقان) بنا شده است. این شهر در دشتی به نسبت هموار از پایکوه‌های ارتفاعات نظم آباد و کوه گردو در جنوب و ارتفاعات کوه دم زرد و مودر و مستوفی در غرب آغاز و تا اراضی دشتی و جلگه‌ای منتهی به تالاب میقان در شمال شرقی در اقلیمی نیمه خشک گسترش یافته است (طرح جامع اراک، ۱۳۹۹).

جمعیت اراک از دیدگاه جمعیتی هم‌اکنون پانزدهمین شهر پرجمعیت ایران است. در نخستین سرشماری رسمی کشور در سال ۱۳۵۵، ۵۸۹۹۵ نفر بوده است (جوادی، ۱۳۹۵). محدوده فعلی شهر ۶۲۸۹ هکتار و جمعیت موجود شهر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ معادل ۵۲۰۹۴۴ نفر و ۱۶۵۷۰۹ خانوار با بعد ۳/۱۴ و تراکم ناخالص ۸۲/۸ نفر در هکتار و تراکم خالص ۳۴۳/۲ نفر در هکتار است. حریم موجود شهر اراک ۱۲۹۴۴/۸۷ هکتار و حریم مصوب شهر اراک ۲۸۶۸۰/۲ هکتار است (طرح جامع اراک، ۱۳۹۹).

نرخ زیاد رشد جمعیت طی دوره ۷۵ - ۴۵ با رشد و توسعه صنعتی شهر و مهاجرت‌های روستاشهری از داخل استان و سایر استان‌های مجاور تأثیرات وسیعی را بر ساختار اجتماعی و اقتصادی شهر داشته است. در این بین کسانی

که نتوانستند در نظام اقتصادی و اجتماعی شهر جذب شوند، راهی محلات فقیرنشین شدند و با وجود اینکه امروزه اراک یک شهر به نسبت جوان محسوب می‌شود، از مشکلات حاشیه‌نشینی رنج می‌برد تا جایی که طبق آمار موجود ۷ درصد مساحت اراک و ۲۳ درصد جمعیت ساکن این کلان‌شهر در سکونتگاه‌های غیررسمی هستند که یکی از این محلات کوی علی ابن ابی طالب (ع) اراک است که بین مردم به محله فوتبال مشهور است. پیدایش محدوده مورد مطالعه به اوایل دهه ۱۳۴۰ تا اواخر دهه ۱۳۵۰ برمی‌گردد و طی سال‌های اوایل دهه ۱۳۶۰ تا اواسط دهه ۱۳۷۰ تکوین یافت. با رشد جمعیت این منطقه مشاهده می‌شود، سرانه‌های خدماتی آن بسیار پایین‌تر از سایر محلات اراک است. این محله از سمت جنوب و جنوب غرب به بلندی‌های تپه مستوفی، از سمت شرق به پارک امیرکبیر و از سمت شرق و شمال شرقی به کمربندی شمالی اراک محدود می‌شود. در قسمت جنوبی این محله که در شیب کوه مستوفی قرار دارد، مشکلات بیشتر از جمله عرض کم معابر، مصالح غیر مقاوم در ساخت خانه‌ها، عبور و مرور سخت و شیب زیاد است.

شکل (۱) موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه
Figure (1) Geographic location of the studied area

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

یافته‌های پرسشنامه نشان‌دهنده آن است که پاسخگویان که ۲۰۰ نفر هستند، ۲۳ نفر یعنی ۱۱/۵ درصد متأهل و ۱۷۷ نفر معادل ۸۸/۵ درصد هم مجرد هستند که از این تعداد که به پرسشنامه پاسخ دادند، ۱۲۹ نفر که ۶۴/۵ درصد و بیشترین تعداد پاسخ‌دهنده بودند، جوانان زیر ۱۸ سال بودند؛ همچنین ۳۰ نفر که معادل ۱۵ درصد بود، بین ۱۹ تا ۲۲ سال، ۱۹ نفر ۲۳ تا ۲۶ سال که ۹/۵ درصد مجموع افراد بودند، ۲۷ تا ۳۰ سال ۱۴ نفر معادل ۷ درصد و در نهایت بیش از ۳۰ سال ۸ نفر که معادل ۴ درصد که کمترین گروه پاسخ‌دهنده بودند. از بین این افراد بیشترین فراوانی از نظر شغل افرادی بودند که شغل آزاد داشتند و ۷۹ نفر از حجم نمونه یعنی ۳۹/۵ درصد را شامل می‌شدند. بعد از این گروه

بیشترین فراوانی مربوط به افرادی بود که دانش آموز بودند و ۷۲ درصد از حجم نمونه را که ۳۶/۵ درصد بود، تشکیل دادند و در مرتبه بعدی افراد بیکار بودند که ۳۰ نفر معادل ۱۵ درصد افراد بودند. ۹ نفر معادل ۴/۵ درصد در شرکت کار می‌کردند، ۶ نفر یعنی ۳ درصد کارمند و تنها ۳ نفر یعنی ۱/۵ درصد دانشجوی بودند که این ارقام در مجموع ۱۹۹ نفر بودند که یک مورد در نرم‌افزار spss، miss گرفته شده بود. از نظر تحصیلات هم ۴۶ نفر که ۲۳ درصد حجم نمونه دارای سواد سیکل و پایین‌تر ۱۳۳ نفر دانش‌آموزان دبیرستانی یا دارای مدرک دیپلم بودند که ۶۶/۵ درصد را شامل می‌شدند، ۱۱ نفر معادل ۵/۵ درصد فوق دیپلم، ۹ نفر که ۴/۵ درصد مجموع بودند، لیسانس داشتند و در نهایت ۱ نفر یعنی ۰/۵ درصد از این افراد دارای مدرک فوق لیسانس بودند.

یافته‌های تحلیلی

قابلیت و توانایی جوانان محله

فرضیه شماره یک درباره قابلیت و توانایی جوانان محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح مطلوب و بالاست. مشاهده نتایج در آزمون t دلالت بر تأیید فرضیه پژوهش دارد. در جدول (۱) نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در شاخص زمینه شخصی نمایش داده شده است که نشان می‌دهد، در عامل زمینه شخصی به جز یک مورد، تمام متغیرها دارای سطح معناداری پایین‌تر از ۰/۰۵ هستند که این نشان‌دهنده این است که متغیرها دارای اختلاف معناداری با میانگین هستند و مثبت بودن حد بالا و پایین نشان از آن دارد که این اختلاف بیشتر از میانگین است. در متغیر پذیرفتن قوانین جامعه سطح معنی‌داری بیش از ۰/۰۵ و حد بالا مثبت و حد پایین منفی نشان‌دهنده آن است که این متغیر در سطح میانگین است. در مجموع این شاخص دارای سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که حاکی از آن است که از حد میانگین بیشتر است و حد بالا و پایین مثبت نشان از این دارد که این اختلاف بیشتر از میانگین است.

جدول (۱) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، شاخص زمینه شخصی

Table (1) The results of the t-test are single examples, personal background index

شاخص	کد	گویه	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد پایین	حد بالا
زمینه شخصی	7	موفقیت در شرایط مطلوب	۱۳/۳۲۲	۰/۰۰۰	۰/۹۲۵۰۰	۰/۷۸۸۱	۱/۰۶۱۹
	8	موفقیت با گروه و کمک دیگران	۱۱/۱۳۲	۰/۰۰۰	۰/۷۶۵۰۰	۰/۶۲۹۵	۰/۹۰۰۵
	9	علاقه به کارهای گروهی	۸/۶۵۹	۰/۰۰۰	۰/۶۷۵۰۰	۰/۵۲۱۳	۰/۸۲۸۷
	10	تغییر سرنوشت توسط خود فرد	۱۲/۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۸۹۰۰۰	۰/۷۴۸۳	۱/۰۳۱۷
	12	پذیرفتن قوانین جامعه	۱/۲۲۸	۰/۲۲۱	۰/۱۰۰۰۰	-۰/۶۰۶	۰/۲۶۰۶
	22	تمایل به آموزش مهارت	۲۰/۳۸۹	۰/۰۰۰	۱/۳۴۵۰۰	۱/۲۱۴۹	۱/۴۷۵۱
	28	اعتقاد به پیشرفت از طریق تحصیل	۸/۴۵۹	۰/۰۰۰	۰/۷۲۰۰۰	۰/۵۵۲۲	۰/۸۸۷۸
	32	علاقه به ورزش	۱۴/۵۹۴	۰/۰۰۰	۱/۱۳۰۰۰	۰/۹۷۷۳	۱/۲۸۲۷
	35	تأثیر ورزش در یادگیری	۱۲/۹۹۳	۰/۰۰۰	۰/۹۷۰۰۰	۰/۸۲۲۸	۱/۱۱۷۲
	36	علاقه به پرکردن اوقات فراغت با ورزش	۱۳/۴۲۰	۰/۰۰۰	۰/۹۶۰۰۰	۰/۸۱۸۹	۱/۱۰۱۱

۰/۹۳۲۹	۰/۷۶۳۱	۰/۸۴۸۰۰	۰/۰۰۰	۱۹/۶۹۶	مجموع		
--------	--------	---------	-------	--------	-------	--	--

شرایط محیطی محله

در فرضیه دوم عنوان شده است، شرایط محیطی محله کوی علی ابن ابی طالب اراک برای توانمندسازی جوانان مناسب است. در جدول (۲) عامل محیط نشان‌دهنده آن است که تمام متغیرها دارای سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ هستند و اختلاف معناداری نسبت به میانگین دارند. در متغیر رضایت از خدمات‌رسانی دولت این متغیر با اختلاف معناداری پایین‌تر از میانگین است که منفی بودن حد بالا و پایین دلالت بر این ادعاست. بقیه متغیرها بیشتر از میانگین هستند که نشان‌دهنده مثبت بودن حد بالا و پایین هستند. در مجموع این شاخص یعنی محیط شرایط خوبی در منطقه از نظر افراد دارد؛ زیرا سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است و حد بالا و پایین مثبت هستند که این نشان از آن دارد که در کل از میانگین بیشتر است؛ بنابراین نتایج حاصل از متغیرها و مجموع کل از طریق آزمون t نشان از تأیید فرضیه شماره ۲ دارند.

جدول (۲) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، شاخص محیط

Table (2) Test results t-test single instance, environmental index

شاخص	کد	گویه	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد پایین	حد بالا
محیط	۱۳	اهمیت اصول اخلاقی برای پدر و مادر	۲۰/۰۵۳	۰/۰۰۰	۱/۳۱۵۰۰	۱/۱۸۵۷	۱/۴۴۴۳
	۱۴	رضایت از زندگی با پدر و مادر	۱۷/۷۳۹	۰/۰۰۰	۱/۲۴۰۰۰	۱/۱۰۲۲	۱/۳۷۷۸
	۱۵	امنیت در محله	۶/۸۹۳	۰/۰۰۰	۰/۵۳۵۰۰	۰/۳۸۱۹	۰/۶۸۸۱
	۱۶	کمک بزرگسالان	۱۱/۲۲۹	۰/۰۰۰	۰/۸۰۰۰۰	۰/۶۵۹۵	۰/۹۴۰۵
	۱۷	تعلق به شهر به‌عنوان شهروند	۱۰/۷۴۴	۰/۰۰۰	۰/۷۹۰۰۰	۰/۶۴۵۰	۰/۹۳۵۰
	۲۰	رضایت از خدمات‌رسانی دولت	-۶/۵۶۰	۰/۰۰۰	-۰/۵۸۵۰۰	-۰/۷۶۰۹	-۰/۴۰۹۱
			مجموع	۱۴/۹۴۷	۰/۰۰۰	۰/۶۸۲۵۰	۰/۷۷۲۵

وضعیت آموزش محله

فرضیه سوم از نظر آموزش محله کوی علی ابن ابی طالب در وضعیت مطلوبی قرار دارد. در جدول (۳) عامل آموزش تمام متغیرها دارای سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ هستند و اختلاف معناداری نسبت به میانگین دارند که مثبت بودن حد بالا و پایین در همه متغیرها نشان‌دهنده این است که از سطح میانگین بیشتر هستند. این شرایط حاکی از مستعد بودن برنامه‌های آموزشی و تأیید فرضیه سوم است.

جدول (۳) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، شاخص آموزش

Table (3) Test results t-test single instance, training index

شاخص	کد	گویه	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد پایین	حد بالا
آموزش	۲۱	اهمیت پیشرفت برای والدین	۵۰/۹۵۰	۰/۰۰۰	۱/۱۹۵۰۰	۱/۰۴۷۳	۱/۳۴۲۷
	۲۳	مفید بودن آموزش در مدرسه	۵/۱۳۳	۰/۰۰۰	۰/۴۶۰۰۰	۰/۲۸۳۳	۰/۶۳۶۷
	۲۴	تأثیر آموزش مدرسه در اعتماد به نفس	۴/۹۵۳	۰/۰۰۰	۰/۳۲۵۰۰	۰/۱۶۶۹	۰/۴۸۳۱
	۲۵	رضایت از مدرسه	۴/۷۰۸	۰/۰۰۰	۰/۴۲۰۰۰	۰/۲۴۴۱	۰/۵۹۵۹
	۲۶	مفید بودن آموزش مدرسه	۳/۲۲۵	۰/۰۰۱	۰/۲۸۵۰۰	۰/۱۱۰۸	۰/۴۵۹۲
	۲۷	تغییر بینش در مدرسه	۳/۳۳۶	۰/۰۰۱	۰/۲۸۰۰۰	۰/۱۱۴۵	۰/۴۴۵۵

۰/۶۲۰۷	۰/۳۶۷۶	۰/۴۹۴۱۷	۰/۰۰۰	۷/۶۹۹	مجموع
--------	--------	---------	-------	-------	-------

امکانات و شرایط ورزشی محله

فرضیه چهارم چنین بیان شده است که از نظر ورزشی محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح مطلوبی قرار دارد. در جدول (۴) عامل ورزش که از سه متغیر تشکیل شده است، امکانات و شرایط ورزشی محله را می‌سنجد. متغیر امکانات ورزشی محله دارای سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است و حد بالا و پایین هر دو منفی که نشان از پایین بودن نسبت به میانگین است و در دو متغیر دیگر که فضای عمومی محله برای ورزش و دسترسی به اماکن ورزشی محلات دیگر است، دارای سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است؛ همچنین مثبت بودن حد بالا و منفی بودن حد پایین نشان از این است که این دو متغیر در حد میانگین هستند که این شرایط در مجموع با سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ و منفی بودن حد بالا و پایین نشان از وضعیت نامناسب ورزشی و رد فرضیه چهارم است.

جدول (۴) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، شاخص ورزش

Table (4) The results of the t-test are single examples, sports index

شاخص	کد	گویه	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد پایین	حد بالا
ورزش	29	امکانات ورزشی محله	-۳/۶۱۴	۰/۰۰۰	-۳۲۵۰۰	-۵۰۲۳	-۱۴۷۷
	30	فضای عمومی و پارک برای ورزش	-۱/۹۲۸	۰/۳۵۴	-۱۰۸۵۰۰	-۲۶۵۵	۰/۰۹۵۵
	31	دسترسی به اماکن ورزشی محلات دیگر	-۱/۰۱۸	۰/۳۱۰	-۱۰۸۵۰۰	-۲۴۹۷	۰/۰۷۹۷
		مجموع	-۲/۱۵۳	۰/۰۳۳	-۱۶۵۰۰	-۳۱۶۱	-۱۰۱۳۹

وضعیت هویتی محله

فرضیه پنجم چنین عنوان شد که از نظر هویتی جوانان محله کوی علی ابن ابی طالب اراک در سطح بالایی هستند. در جدول (۵) عامل هویت تمام متغیرها به جز متغیر آخر سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ دارد و حد بالا و پایین هر دو مثبت که نشان دهنده بیشتر بودن از حد میانگین است. متغیر حضور در مسجد و پایگاه در سطح میانگین است که این شرایط دلالت بر تأیید فرضیه پنجم دارند.

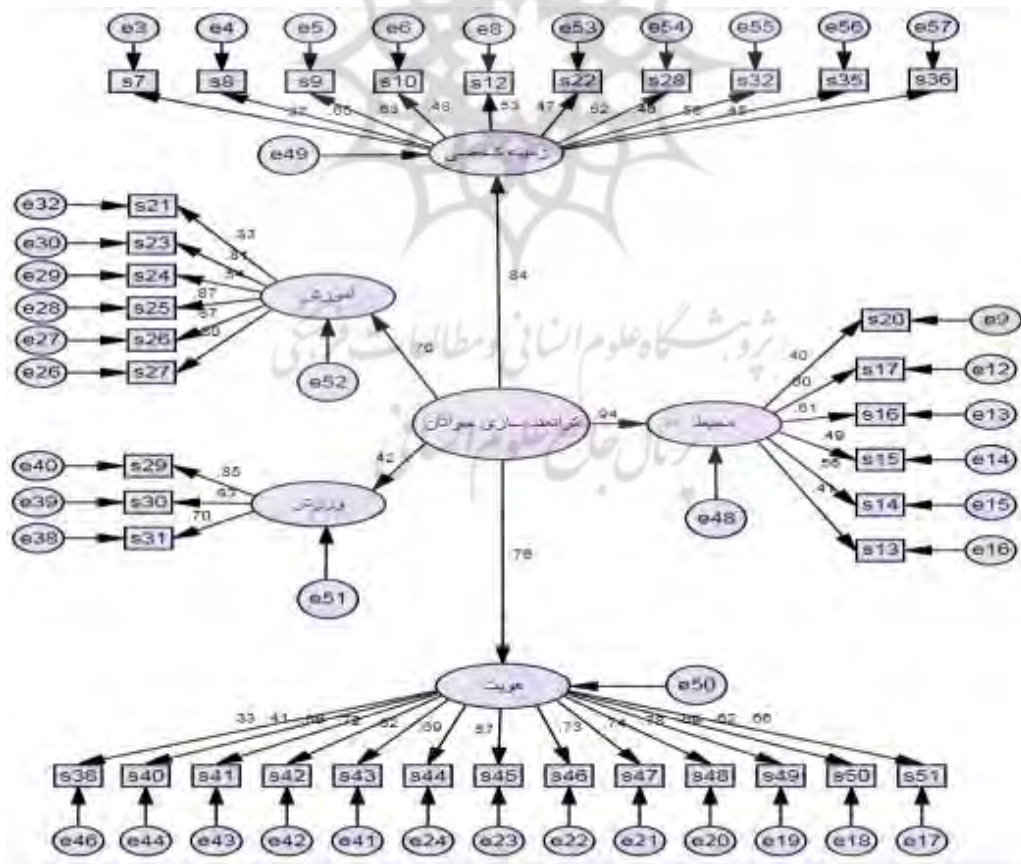
جدول (۵) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، شاخص هویت

Table (5) The results of the t-test are single-instance, identity index

شاخص	کد	گویه	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد پایین	حد بالا
هویت	۳۸	دوست داشتن محله	۶/۷۷۳	۰/۰۰۰	۰/۵۷۵۰۰	۰/۴۰۷۶	۰/۷۴۲۴
	۴۰	موفقیت گروهی	۱۱/۷۹۴	۰/۰۰۰	۰/۹۱۵۰۰	۰/۷۶۲۰	۱/۰۶۷۰
	۴۱	افتخار به ایرانی بودن	۷/۲۱۹	۰/۰۰۰	۰/۷۰۵۰۰	۰/۵۱۲۴	۰/۸۹۷۶
	۴۲	غرور در پخش سرود ملی	۶/۴۹۲	۰/۰۰۰	۰/۶۲۵۰۰	۰/۴۳۵۲	۰/۸۱۴۸
	۴۳	دفاع از کشور	۹/۸۷۱	۰/۰۰۰	۰/۸۶۰۰۰	۰/۶۸۸۲	۱/۰۳۱۸
	۴۴	صادق بودن ایرانی‌ها	۴/۳۵۶	۰/۰۰۰	۰/۴۲۵۰۰	۰/۲۳۲۶	۰/۶۱۷۴
	۴۵	تمایل به آشنایی با تاریخ کشور	۴/۲۸۶	۰/۰۰۰	۰/۳۹۰۰۰	۰/۲۱۰۶	۰/۵۶۹۴
	۴۶	احترام به پرچم کشور	۱۰/۶۹۱	۰/۰۰۰	۰/۹۱۰۰۰	۰/۷۴۲۱	۱/۰۷۷۹
	۴۷	علاقه به دین اسلام	۱۰/۰۳۹	۰/۰۰۰	۰/۸۶۰۰۰	۰/۶۹۱۱	۱/۰۲۸۹
	۴۸	الگو قراردادن ائمه	۸/۰۳۶	۰/۰۰۰	۰/۷۰۰۰۰	۰/۵۲۸۲	۰/۸۷۱۸
	۴۹	میزان انجام واجبات	۴/۳۶۶	۰/۰۰۰	۰/۳۹۰۰۰	۰/۲۱۳۹	۰/۵۶۶۱
	۵۰	فعالیت بسیج و مسجد محل	۳/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۲۹۰۰۰	۰/۰۹۹۶	۰/۴۸۰۴
	۵۱	حضور در مسجد و پایگاه بسیج	-/۶۱۵	۰/۵۴۰	-/۰۶۰۰۰	-/۲۵۲۵	-/۱۳۲۵

۰/۵۷۲۹	۰/۴۰۴۴	۰/۴۸۸۶۳	۰/۰۰۰	۱۱/۴۴۰	مجموع
--------	--------	---------	-------	--------	-------

برای پژوهش دربارهٔ توانمندسازی جوانان در کوی علی ابن ابی طالب (ع) اراک از الگوی مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شده است. هدف از انجام این کار، شناسایی مهم‌ترین متغیرهایی است که در ایجاد رابطه بین شاخص‌ها و توانمندسازی اثر دارند؛ بنابراین با توجه به مبانی تئوریکی پژوهش مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم توانمندسازی بر مبنای پنج عامل پنهان شامل شاخص‌های زمینه شخصی، محیط، آموزش، ورزش و هویت و همچنین مدل تحلیل عاملی توانمندسازی در spss تنظیم شد که ابتدا در محیط spss مدل تحلیل عاملی آن انجام شد و متغیرهای زیر ۰/۳ حذف شدند. سپس مدل تحلیل عاملی مرتبه دو در محیط amos ترسیم شد. شکل (۲) نشان‌دهنده مدل نهایی اثرگذاری شاخص‌های فوق بر توانمندسازی جوانان در محله مدنظر است. یافته‌های حاصل از مدل‌سازی معادلات ساختاری که حاکی از آن است که از میان شاخص‌های توانمندسازی کدام شاخص اهمیت بیشتری دارد. مدل مرتبه دوم توانمندسازی جوانان از ۵ متغیر پنهان و ۴۷ متغیر آشکار تشکیل شده بود که در جریان اصلاح مدل به ۳۷ متغیر آشکار کاهش پیدا کرد. یافته‌های مدل عاملی مرتبه دوم نشان‌دهنده آن است که عامل محیط بیشترین بار عاملی را با وزن ۰/۹۴ به خود اختصاص داده است و جایگاه بالاتری نسبت به بقیه شاخص‌ها دارد. پس از آن عامل زمینه شخصی با بار عاملی ۰/۸۴ قرار گرفته است. عامل هویت با بار عاملی ۰/۷۶ در رتبه بعدی قرار گرفته است؛ همچنین عامل آموزش با بار عاملی ۰/۷۰ در مرتبه بعدی و در نهایت عامل ورزش با بار عاملی ۰/۴۲ در مرتبه آخر قرار دارد.

شکل (۲) مدل ساختاری توانمندسازی جوانان در کوی علی ابن ابی طالب اراک

Figure (2) Structural model of youth empowerment in Kavi Ali ibn Abitaleb Arak

در جدول (۶) مقدار احتمال در تمام روابط مدل صفر است. نتایج نشان‌دهنده آن است که پارامترهای موجود تفاوت معناداری با مقدار صفر دارند. سطح معناداری در کلیه روابط کمتر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده حمایت داده‌های تجربی از مدل پژوهش است. در نتیجه با توجه به این دو جدول اثر مثبت و جالب توجه شاخص‌ها بر توانمندسازی جوانان کوی علی ابن ابی طالب اراک (محلۀ فوتبال) است؛ همچنین نشان‌دهنده تأیید فرضیه‌های پژوهش و رد فرضیه صفر است.

جدول (۶) رگرسیون وزنی مدل پیش فرض

Table (6) Weighted regression of the default model

شاخص	کد	نام متغیر	تخمین غیراستاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	سطح معناداری
زمین شخصی G	۷	موفقیت در شرایط مطلوب	۰/۷۵۷	۰/۱۸۲	۴/۱۵۴	***
	۸	موفقیت با گروه و کمک دیگران	۱/۲۹۸	۰/۲۲۳	۵/۸۱۸	***
	۹	علاقه به کارهای گروهی	۱/۴۴۱	۰/۲۵۰	۵/۷۵۹	***
	۱۰	تغییر سرنوشت توسط خود فرد	۱/۰۰۰			
	۱۲	پذیرفتن قوانین جامعه	۱/۲۴۷	۰/۲۴۰	۵/۲۰۶	***
	۲۲	تمایل به آموزش مهارت	۰/۹۰۱	۰/۱۸۶	۴/۸۵۳	***
	۲۸	اعتقاد به پیشرفت از طریق تحصیل	۱/۲۸۰	۰/۲۴۸	۵/۱۵۰	***
	۳۲	علاقه به ورزش	۱/۰۲۶	۰/۲۱۶	۴/۷۵۸	***
	۳۵	تأثیر ورزش در یادگیری	۱/۲۶۴	۰/۲۳۰	۵/۵۰۶	***
	۳۶	علاقه به پر کردن اوقات فراغت با ورزش	۰/۹۳۰	۰/۱۹۸	۴/۶۹۹	***
محیط	۱۳	اهمیت اصول اخلاقی برای پدر و مادر	۰/۷۵۹	۰/۱۹۲	۳/۹۵۳	***
	۱۴	رضایت از زندگی با پدر و مادر	۱/۱۰۰	۰/۲۳۹	۴/۵۹۷	***
	۱۵	امنیت در محلۀ	۱/۰۶۷	۰/۲۴۷	۴/۳۲۷	***
	۱۶	کمک بزرگسالان	۱/۲۲۴	۰/۲۵۷	۴/۷۵۵	***
	۱۷	تعلق به شهر به عنوان شهروند	۱/۲۳۳	۰/۲۶۲	۴/۷۱۳	***
	۲۰	رضایت از خدمت‌رسانی دولت	۱/۰۰۰			
آموزش	۲۱	اهمیت پیشرفت برای والدین	۰/۵۷۸	۰/۱۳۹	۴/۱۴۹	***
	۲۳	مفیدبودن آموزش در مدرسه	۱/۶۸۶	۰/۲۱۸	۷/۷۳۶	***
	۲۴	تأثیر آموزش مدرسه در اعتمادبه‌نفس	۱/۰۰۰			
	۲۵	رضایت از مدرسه	۱/۸۱۲	۰/۲۲۶	۸/۰۱۵	***
	۲۶	مفیدبودن آموزش مدرسه	۱/۷۹۳	۰/۲۲۴	۱/۰۱۴	***
	۲۷	تغییر بینش در مدرسه	۱/۵۵۸	۰/۲۰۳	۷/۶۸۷	***
ورزش	۲۹	امکانات ورزشی محلۀ	۱/۰۰۰			
	۳۰	فضای عمومی و پارک برای ورزش	۰/۹۹۷	۰/۰۸۸	۱۱/۲۷۰	***
	۳۱	دسترسی به اماکن ورزشی محلات دیگر	۰/۷۶۷	۰/۰۷۷	۹/۹۹۲	***

***	۴/۴۴۰	۰/۰۹۹	۰/۴۳۸	دوست داشتن محله	۳۸	هویت
***	۵/۴۵۱	۰/۰۹۱	۰/۴۹۶	موفقیت گروهی	۴۰	
***	۸/۴۰۵	۰/۱۱۹	۱/۰۰۱	افتخار به ایرانی بودن	۴۱	
***	۹/۰۷۰	۰/۱۱۹	۱/۰۷۷	غرور در پخش سرود ملی	۴۲	
***	۷/۸۸۴	۰/۱۰۵	۰/۸۳۰	دفاع از کشور	۴۳	
***	۸/۶۸۴	۰/۱۱۹	۱/۰۳۸	صادق بودن ایرانی‌ها	۴۴	
***	۷/۳۷۳	۰/۱۰۹	۰/۸۰۶	تمایل به آشنایی با تاریخ کشور	۴۵	
***	۹/۰۹۸	۰/۱۰۵	۰/۹۵۶	احترام به پرچم کشور	۴۶	
***	۹/۲۲۶	۰/۱۰۶	۰/۹۷۸	علاقه به دین اسلام	۴۷	
***	۹/۶۹۴	۰/۱۰۹	۱/۰۵۴	الگو قرار دادن ائمه	۴۸	
***	۷/۵۹۰	۰/۱۰۸	۰/۸۱۶	میزان انجام واجبات	۴۹	
***	۷/۹۴۶	۰/۱۱۷	۰/۹۲۹	فعالیت بسیج و مسجد محل	۵۰	
			۱/۰۰۰	حضور در مسجد و پایگاه بسیج	۵۱	

در جدول (۷) نتایج ارزیابی مدل تحقیق به بهره‌گیری از شاخص‌های برازش مدل‌های ساختاری آورده شده است. وجود شاخص‌های برازش مدل مناسب تأییدکننده ارتباط معناداری و مناسب بین داده‌های پرسشنامه تحقیق و مدل ساختاری موجود است. اولین شاخص که در این مدل بررسی شده، NPAR است که مدل پیش‌فرض آن برابر با ۸۱ است. این مقدار نشان‌دهنده آن است که پژوهشگر در تدوین مدل به راحتی به هزینه‌کردن درجات آزادی توجه نکرده و این وضعیت مقبول است. شاخص کای اسکوتر برابر با $1858/806$ و سطح معنی‌داری $0/000$ نتیجه‌ای مطلوب را نمایان می‌کند. با توجه به اینکه درجه آزادی به مقدار مستقل نزدیک و از صفر به دور است، تلقی مطلوبی از مدل پیش‌بینی می‌شود. مقدار کای اسکوتر نسبی که جزء شاخص‌های مهم مدل است، $2/816$ و حاکی از وضعیتی خوب و مطلوب برای مدل است. شاخص بعدی که مهم‌ترین شاخص در برازش مدل است، شاخص RMSEA است. در این مدل مقدار این شاخص $0/096$ است که این نشان از مطلوب بودن مدل دارد. شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده برابر با $0/605$ دارای برازشی مقبول برای مدل است. شاخص نرمال‌شده بنتلر بویت با مقدار $0/557$ نیز تا حدی مطلوب است. شاخص برازش هنجارشده مقتصد که مقدار آن $0/541$ نیز دارای وضعیت مطلوبی است؛ همچنین شاخص‌های احتمال نزدیکی برازندگی و شاخص برازش تطبیقی مقتصد نیز دارای وضعیتی مقبولی هستند.

جدول (۷) وضعیت شاخص‌های نکویی برازش مدل پژوهش

Table (7) The status of the research model's non-fit indicators

مستقل	اشباع	پیش فرض	علائم اختصاری	نام شاخص
۳۸	۷۴۱	۸۱	NPAR	پارامترهای آزادشده برای تدوین مدل
۴۳۹۱/۲۰۰	۰/۰۰۰	۱۸۵۸/۸۰۶	CMIN	خی دو (کای اسکوتر)
۷۰۳	۰	۶۶۰	DF	درجه آزادی
۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	P	سطح معناداری
۶/۲۴۶		۲/۸۱۶	CMIN/DF	کای اسکوتر نسبی (به هنجار شده)
۰/۲۵۳	۱/۰۰۰	۰/۶۴۸	GFI	شاخص نیکویی برازش
۰/۲۱۲		۰/۶۰۵	AGFI	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۵۷۷	NFI	شاخص نرمال شده بتلر بویت
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۶۷۵	CFI	شاخص برازش تطبیقی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۵۴۱	PNFI	شاخص برازش هنجار شده مقتصد
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۳۴	PCFI	شاخص برازش تطبیقی مقتصد
۰/۱۶۲		۰/۰۹۶	RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد
۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	PCLOSE	احتمال نزدیکی برازندگی

منبع: محاسبات نگارندگان

نتیجه گیری

در روند نتیجه‌گیری این پژوهش فرضیات پژوهش بررسی شدند. در فرضیه اول که مربوط به زمینه شخصی افراد است، نتایج نشان‌دهنده آن است که جوانان این محله در متغیرهای موفقیت در شرایط مطلوب، موفقیت با گروه و کمک دیگران، علاقه به کارهای گروهی، تغییر سرنوشت توسط خود فرد، تمایل به آموزش مهارت، اعتقاد به پیشرفت از طریق تحصیل، علاقه به ورزش، تأثیر ورزش در یادگیری و علاقه به پرکردن اوقات فراغت با ورزش دارای شرایط مطلوب هستند و تنها در متغیر پذیرفتن قوانین جامعه چون در سطح میانگین است، نیاز به برنامه‌هایی است. این شرایط نشان از این دارد که جوانان این محله در صورت شرایط مطلوب بسیار مستعد پیشرفت و توانمند شدن هستند. در مدل تحلیل عاملی زمینه شخصی با بار عاملی ۰/۸۴ بیشترین تأثیر را بعد از عامل محیط در توانمندسازی جوانان دارد؛ همان‌طور که مارتینز و همکاران این عامل را از عوامل توانمندسازی جوانان می‌دانند، فرضیه فوق مورد تأیید قرار می‌گیرد و نشان‌دهنده آن است که جوانان این محل زمینه بالایی برای توانمند شدن در صورت تأمین عوامل دیگر دارند. در فرضیه دوم عامل محیط مورد آزمون قرار گرفت که مشخص شد، متغیرهای اهمیت اصول اخلاقی برای پدر و مادر، رضایت از زندگی با پدر و مادر، امنیت در محله، کمک بزرگسالان، تعلق به شهر به عنوان شهروند در سطح مطلوب و خوب هستند؛ ولی متغیر رضایت از خدمت‌رسانی دولت پایین‌تر از میانگین است که این نشان‌دهنده نبود توجه به این محله است. در مدل تحلیل عاملی عامل محیط با بار عاملی ۰/۹۴ بیشترین تأثیر و از نظر اهمیت در مرتبه اول قرار داشت. در این زمینه هم کوهفلد و همکاران به این نتیجه رسیدند که این عامل در توانمندسازی جوانان بسیار

مهم است. در فرضیه سوم که عامل آموزش به آزمون گذاشته شد، متغیرهای اهمیت پیشرفت برای والدین، مفیدبودن آموزش در مدرسه، تأثیر آموزش مدرسه در اعتمادبه‌نفس، رضایت از مدرسه، مفیدبودن آموزش مدرسه، تغییر بینش در مدرسه در سطح مطلوب بودند که نشان از آموزش خوب در این محل است. این عامل در مدل تحلیل عاملی با بار عاملی ۷۰ در مرتبه چهارم قرار داشت. مارتینز و همکاران، رهنورد و داداندیش و کوهفلد و همکاران در پژوهش‌های خود به این عامل پرداخته بودند. در فرضیه چهارم عامل ورزش مورد آزمون قرار گرفت که متغیر امکانات ورزشی محله، فضای عمومی و پارک برای ورزش، دسترسی به اماکن ورزشی محلات دیگر ضعیف گزارش شدند. ضمن اینکه این عامل با بار عاملی ۴۵۰/ در مرتبه آخر قرار داشت. درنهایت در فرضیه پنجم در عامل هویت متغیرهای دوست‌داشتن محله، موفقیت گروهی، افتخار به ایرانی بودن، غرور در پخش سرود ملی، دفاع از کشور، صادق‌بودن ایرانی‌ها، تمایل به آشنایی با تاریخ کشور، احترام به پرچم کشور، علاقه به دین اسلام، الگو قراردادن ائمه، میزان انجام واجبات و فعالیت بسیج و مسجد محل مطلوب و خوب بودند و تنها متغیر حضور در مسجد و پایگاه بسیج در سطح میانگین بود که نشان از نبود استقبال خوب به این متغیر داشت. این عامل از نظر اهمیت در مدل تحلیل عاملی در مرتبه سوم با بار عاملی ۷۶/۰ قرار داشت. این عامل را رهنورد و داداندیش مهم دانستند که نتایج نشان‌دهنده آن بود که شرایط این عامل در محله مطلوب است.

منابع

- اعرابی، محمد و فیاضی، مرجان (۱۳۸۵). گونه‌شناسی دیدگاه‌ها و الگوهای توانمندسازی. مطالعات مدیریت صنعتی، ۱۳(۱)، ۸۸-۶۷.
- توحیدی، سروش و الحسینی، حسن (۱۳۹۴). بررسی وضعیت اشتغال‌پذیری جوانان ایران. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۴(۲۹)، ۴۸-۳۱.
- خسروانی، عباس، محسنی، رضاعلی و صبوری خسروشاهی، حبیب (۱۳۹۷). بررسی تأثیر فرهنگ فقر بر بروز انحرافات اجتماعی در محله‌های فرودست شهر اراک (نمونه موردی: محله باغ خلیج اراک). پژوهش اجتماعی، ۱۰(۴۰)، ۶۳-۴۴.
- حیدری، رسول و شاطریان، محسن (۱۳۹۶). درآمدی بر توانمندسازی اجتماعات محلی شهری، سخنوران، تهران.
- خسروانی، محسنی، رضاعلی و صبوری خسروشاهی، حبیب (۱۳۹۸). رابطه فقر شهری با فرهنگ فقر در محله‌های فرودست شهر اراک. رفاه اجتماعی، ۷۲(۱۹)، ۳۲۱-۲۸۳.
- داداندیش، پروین و رهنورد، حمید (۱۳۹۸). تأثیر آموزش کیفی بر اشتغال و هویت فردی جوانان. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۸(۴۴)، ۲۳۶-۲۱۷.
- دهقان قهفرخی، امین و رشیدلمیر، امین (۱۳۹۶). طرد اجتماعی، بزهکاری جوانان و مشارکت ورزشی. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۹(۴)، ۱۷-۹.

- ره‌نورد آهن، فرج‌الله و حسینی، نسرین (۱۳۸۷). عوامل مؤثر بر توانمندسازی زنان. زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، ۶(۱)، ۱۱۸-۱۰۵.
- سام آرام، عزت‌الله، شریفیان، اکبر و یزدان پور، فاطمه (۱۳۹۸). طراحی و آزمون الگوی توانمندسازی اجتماعی: زنان مصرف‌کننده مواد مخدر (محلۀ فوتبال اراک). انتظام اجتماعی، ۱۱(۱)، ۹۶-۷۷.
- SID. <https://sid.ir/paper/187510/fa>
- شریفی، اسماعیل و کاکاوندی، اکرم (۱۳۸۹). رابطه سرمایه اجتماعی خانواده با هویت جوانان. پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه، ۴(۴)، ۲۵-۵۰.
- فولادیان، مجید، رضایی بحرآباد، حسن و سوهانیان حقیقی، محسن (۱۳۹۹). بررسی تحولات هویت جوانان ایرانی (۱۳۵۳-۱۳۹۴). مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ۲۱(۴۹)، ۱۷۹-۱۴۷.
- محمدی، محمد (۱۳۸۱). برنامه‌های توانمندسازی کارکنان. مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، ۹(۳۵،۳۶)، ۱۸۵-۱۵۹.
- ملک حسینی، عباس و جودکی، حمیدرضا (۱۳۸۸). بررسی و سامان‌دهی محله‌های حاشیه‌نشین در ایران (نمونه موردی: اراک، محلۀ باغ خلیج). جغرافیا، ۳(۱۱)، ۱۷۴-۱۴۷.
- هرندی، فاطمه و فلاح محسن خانی، زهره (۱۳۸۶). اشتغال جوانان و چالش‌های آن. رفاه اجتماعی، ۶(۲۵)، ۱۴۶-۱۳۳.
- یاسوری، مجید (۱۳۹۰). نقش سازمان‌های غیردولتی (NGO) در توانمندسازی زنان و جوانان روستایی (نمونه: روستای اردوغش). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی (چشم‌انداز جغرافیایی)، ۶(۱۷)، ۶۰-۴۴.
- Chinman, M. J., & Linney, J. A. (1998). <Chinman1998 ModelAdolescEmpowerment.pdf>. 18(4), 393-413.
- Diraditsile, K. (2020). Accelerating Youth Empowerment for a Sustainable Development in Botswana : Assessment of Potential , Prospects and Development. August.
- Gill, S. A., Aftab, R., Rehman, S. U., & Javaid, S. (2019). Youth empowerment and sustainable development. Journal of Economic and Administrative Sciences, 35(3), 202-219. <https://doi.org/10.1108/jeas-02-2018-0024>
- Gutierrez, L., Glenmayer, L., & Delois, K. (1995). The Organizational Context of Empowerment Practice: Implications for Social Work Administration. 249-258.
- Ile, I., Boadu, E. S., Ile, I., & Boadu, E. S. (2018). The paradox of youth empowerment : Exploring youth intervention programme in Ghana The paradox of youth empowerment : Exploring youth intervention programme in Ghana. Cogent Social Sciences, 4(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/23311886.2018.1528709>
- Kohfeldt, D., Chhun, L., Grace, S., & Langhout, R. D. (2011). Youth Empowerment in Context: Exploring Tensions in School-Based yPAR. American Journal of Community Psychology, 47(1), 28-45. <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9376-z>
- Lardier, D. T., Opara, I., Garcia-Reid, P., & Reid, R. J. (2020). The Cognitive Empowerment Scale: Multigroup Confirmatory Factor Analysis Among Youth of Color. Child and Adolescent Social Work Journal, 37(2), 179-193. <https://doi.org/10.1007/s10560-019-00647-2>
- Ma, E., Zhang, Y., Xu, F. Z., Wang, D., & Kim, M. (Sunny). (2021). Feeling empowered and doing good? A psychological mechanism of empowerment, self-esteem, perceived trust, and OCBs. Tourism Management, 87(April), 104356. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104356>

- Mohajer, N., & Earnest, J. (2009). Youth empowerment for the most vulnerable: A model based on the pedagogy of Freire and experiences in the field. *Health education*.
- Paz, A., Lu, Y., & Randolph, W. A. (n.d.). Why Is It So Hard to Achieve Why Is It So Hard to Achieve?
- Saqlain, N. (2019). *Child and Youth Empowerment Through Sports*. January.
- Úcar Martínez, X., Jiménez-Morales, M., Soler Masó, P., & Trilla Bernet, J. (2017). Exploring the conceptualization and research of empowerment in the field of youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(4), 405–418. <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1209120>
- Chinman, M. J., & Linney, J. A. (1998). <Chinman1998-ModelAdolescEmpowerment.pdf>. 18(4), 393–413.
- Diraditsile, K. (2020). *Accelerating Youth Empowerment for a Sustainable Development in Botswana : Assessment of Potential , Prospects and Development*. August.
- Gill, S. A., Aftab, R., Rehman, S. U., & Javaid, S. (2019). Youth empowerment and sustainable development: an evidence from Pakistan's Prime Minister's Youth Program. *Journal of Economic and Administrative Sciences*.
- Gutierrez, L., Glenmayer, L., & Delois, K. (1995). *The Organizational Context of Empowerment Practice: Implications for Social Work Administration*. 249–258.
- Ile, I., Boadu, E. S., Ile, I., & Boadu, E. S. (2018). The paradox of youth empowerment : Exploring youth intervention programme in Ghana The paradox of youth empowerment : Exploring youth intervention programme in Ghana. *Cogent Social Sciences*, 4(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/23311886.2018.1528709>
- Kohfeldt, D., Chhun, L., Grace, S., & Langhout, R. D. (2011). Youth Empowerment in Context: Exploring Tensions in School-Based yPAR. *American Journal of Community Psychology*, 47(1), 28–45. <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9376-z>
- Lardier, D. T., Opara, I., Garcia-Reid, P., & Reid, R. J. (2020). The Cognitive Empowerment Scale: Multigroup Confirmatory Factor Analysis Among Youth of Color. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 37(2), 179–193. <https://doi.org/10.1007/s10560-019-00647-2>
- Ma, E., Zhang, Y., Xu, F. Z., Wang, D., & Kim, M. (Sunny). (2021). Feeling empowered and doing good? A psychological mechanism of empowerment, self-esteem, perceived trust, and OCBs. *Tourism Management*, 87(April), 104356. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104356>
- Mohajer, N., & Earnest, J. (2009). Youth empowerment for the most vulnerable: A model based on the pedagogy of Freire and experiences in the field. *Health education*.
- Paz, A., Lu, Y., & Randolph, W. A. (n.d.). Why Is It So Hard to Achieve Why Is It So Hard to Achieve?
- Saqlain, N. (2019). *Child and Youth Empowerment Through Sports*. January.
- Úcar Martínez, X., Jiménez-Morales, M., Soler Masó, P., & Trilla Bernet, J. (2017). Exploring the conceptualization and research of empowerment in the field of youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(4), 405–418. <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1209120>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی